

INGEZONDEN

De redactie behoudt zich voor, ter bevordering van spoedige plaatsing der stukken, zoo noodig eenige bekorting aan te brengen

★

LEUGEN OF WAARHEID?

Naar aanleiding van het artikel van collega RASSERS „Over de behandeling van lijders aan inoperabelen maagkanker”, en het ingezonden stuk van collega VAN LEEUWEN in het nummer van 11 Januari 1941 van dit *Tijdschrift* kwam mij weer een leerrijk geval voor den geest, door mijn zoo humanen, hoogvereerden leermeester, wijlen prof. STOKVIS, medegedeeld.

Een collega, die vermoedde aan een aneurysma van de aorta te lijden, wendde zich tot STOKVIS om advies. „Ik heb vrouw en kinderen en moet, als ik die kwaal heb, nog verschillende beschikkingen in hun belang maken”, zei hij tot STOKVIS, „Ik verzoek u dus dringend mij de waarheid te zeggen omtrent den aard van mijn ziekte. Ik ben, zooals u zich kunt overtuigen, heel kalm van aard en zal Uw oordeel, als dit slecht is, met gelatenheid dragen”. STOKVIS stelde de gevreesde diagnose na onderzoek van patiënt en deelde den patiënt op de hem eigen, humane wijze dit mede in de overtuiging, dat de lijder zijn doodvonnis gelaten zou dragen.

Een paar dagen later kwam de vrouw van patiënt zeer ontdaan bij STOKVIS en deelde hem snikkend mede, dat haar man wanhopig was na het bezoek aan STOKVIS en dat het heele gezin hieronder leed. Zij vroeg hem om raad, om haar man de dagen, welke hem nog overbleven, rustig en tevreden te doen doorbrengen. STOKVIS stelde toen voor, dat hij den patiënt nog eens, maar nu met prof. PEL zou bezoeken, en raadde haar aan verder alles aan hem over te laten. „Zeg aan Uw man, dat prof. STOKVIS ook een mensch is en zich dus vergissen kan, en dat hij erin toegestemd heeft Uw man nog eens, maar nu met prof. PEL te bezoeken”. Den volgenden dag kwamen STOKVIS en PEL bij onzen collega. PEL begon met het onderzoek van patiënt en trok hierbij telkens een verwonderd gezicht. Na beëindiging van zijn onderzoek wendde PEL zich tot STOKVIS en zeide: „Maar collega, hoe komt U tot die diagnose? Hoor eens hier, en daar, ausculteer eens hier, en voel eens beide polsen! Wijst dit alles nu op een aorta-aneurysma? Dit en dat en dit pleit toch beslist tegen die diagnose”. En STOKVIS hoorde en luisterde en voelde de slagaders en zei tenslotte: „Ja, PEL, het is, zooals je zegt. Het spijt mij heel erg, dat ik me zóó vergist heb”.

Korten tijd hierna overleed patiënt plotseling tengevolge van het doorbreken van het aneurysma in een bronchus, nadat hij zijn laatste levensweken kalm en opgeruimd had doorgebracht.

Heelsum, 18 Januari 1941.

A. CIJFER

LEUGEN OF WAARHEID?

Ondanks het ingezonden „Leugen of Waarheid?” van collega VAN LEEUWEN te Utrecht, schaar ik me na een meer dan 40-jarige practijk geheel aan de zijde van collega RASSERS. De enkele malen, dat ik me plaatste op het standpunt van VAN LEEUWEN tot het mededeelen van de volle waarheid aan den patiënt, hebben zoowel den patiënt als mij, zeer veel verdriet veroorzaakt, wat voorkomen had kunnen worden. Het mogen „talrijken” zijn, zooals VAN LEEUWEN schrijft, die gesterkt worden door geestkracht en geloofsvertrouwen, juist voor hen, die *niet* gesterkt worden en dat zijn er *zeer velen*, is het uitspreken van hun doodvonnis hard en mijns inziens onnoodig en niet te verantwoorden voor den arts, die ook voor de zielerust van zijn patiënt heeft te waken. Men drijft velen naar den kwakzalver bovendien.

Amsterdam, 18 Januari 1941

P. A. DE WILDE

LEUGEN OF WAARHEID?

Twee dagen nadat het artikel van collega RASSERS in dit *Tijdschrift* was verschenen, volgde onderstaande critiek door een dochttertje van een patiënte, lijdende aan een